

Plenum

Torsdag 12.5.2016 kl. 15.59—17.19

2.2. Muntlig fråga om statens ägarstyrning (Markus Mustajärvi vänst)

Muntligt spörsmål MFT 53/2016 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Nästa fråga, ledamot Mustajärvi.

Debatt

16.28 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Äskeisessä tiedotustilaisuudessa, pääministeri Sipilä, te lanseerasitte sloganin "Yhteiskuntavastuu perusarvoksi". Aiotteko te nyt ottaa itseänne niskasta kiinni, kun tähän asti omistajaohjauksesta ei ole ollut tietoa esimerkiksi Postissa, ei ainakaan työntekijöitten ja asiakkaitten kannalta, ja kun omistajamuutokset, joita nyt aiotaan tehdä, mahdollistavat juuri Postin pilkkomisen, minkä te aiemmin olette jyrkästi kieltäneet?

Toisena lupauksena te sanoitte, että jatkossa verot maksetaan siihen maahan, missä tulosta tehdään. Kuinka te voitte taata tämän, että tämä toteutuu, kun sitä tulosta voidaan mitata monella tapaa ja arvioida esimerkiksi työntekijämäärien ja myyntiorganisaation suhteen?

16.29 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä äskeistä keskustelua kun kuuntelin, niin ei ole ihme, että Suomi on uudistamatta. Mitä me haemme tällä ilmaisulla "taseet töihin" ja tällä omistajaohjauspolitiikan muutoksella? Yllätys, yllätys kaikille teille ennakko-odotuksista huolimatta: "taseet töihin" ei minulle ole koko aikana tarkoittanut sitä, että valtion omistus pistetään lihoiksi ja budjetin tilkkeeksi, vaan me haemme aitoa arvonnousua, ja arvonnousua voidaan käyttää myöskin uuden luomiseen.

Mitä tulee yksittäisen yrityksen toimiin, niin esimerkiksi Postilla on hieno, upea henkilöstö, siellä on hyvä johto ja yrityksellä on paljon uusia mahdollisuuksia sillä, että heillä on yhteys meidän jokaisen kotiovelle. Tätä mahdollisuutta hyödyntämällä Posti pystyy kasvamaan ja kehittymään jatkossa ja suuntaamaan toimintaa myöskin kasvualueille, koska tämä perusliiketoiminta, kirjejakelu, supistuu noin 10 prosentin vuotuista vauhtia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.30 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb, te sanoitte äskettäin, että tämä hallitus on harjoittanut historian kokoomuslaisinta

Punkt i protokollet PR 51/2016 rd

politiikkaa. Ministeri Stubb, te olitte aivan oikeassa, ja yksinkertainen kysymys pääministerille: oletteko samaa mieltä? — No, se ei ole varsinainen kysymys. (Naurua)

Myyntilistalle joutuu muun muassa sellaisia yhtiöitä kuin Neste, Vapo, Kemijoki, niiden lisäksi, mitkä ovat jo ennestään Solidiumin alla täysin myyntivaltuuksin. Nämä yhtiöt ovat kaikki niitä yhtiöitä, joiden luomisessa keskustalla ja vasemmistolla oli vahva rooli. Voiko nyt tämän teidän hallituksenne todistetusti kokoomuslaisen politiikan kiteyttää niin, että minkä Kekkonen toi, sen Sipilä vei?

16.31 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mustajärvi, te tietenkin voitte irtaantua edellisen hallituksen toimista, koska ette ollut eduskuntaryhmän jäsenenä viime kaudella, kun viime kaudella lahdattiin valtion omistusta 3,3 miljardin euron edestä budjetin tilkkeeksi. (Välihuutoja)

Nyt tarkoituksena on käyttää valtion tasetta, yhtiöomistusta siihen, että saadaan arvoa nostettua ja käytettyä arvonnousua myöskin uuden luomiseen. Minä en usko siihen teidän tosiasiaanne, että vain Kekkonen tiesi, mitä uutta kannattaa valtion perustaa, vaan minä uskon, että tämä nykyinenkin sukupolvi voisi keksiä jotakin uutta. Ja uudesta esimerkkinä on se, että alustataloudessa meillä on paljon sellaisia mahdollisuuksia, joissa valtio voi olla uuden mahdollistajana, uuden yritystoiminnan mahdollistajana, ja samalla me saamme viimeinkin tietojärjestelmät kuntoon sote-alueilla tekemällä kunnollisen (Puhemies koputtaa) palveluväylän ja sen alla tarvittavan tiedon.

16.32 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, hiljakkoin julkistitte omia näkemyksiänne omistajapolitiikasta. Niihin täytyy huolella perehtyä, ja varmaan voidaan ensi viikon tiistaina palata yksityiskohtiin tarkemmin.

Haluaisin kuitenkin todeta, että me olemme valmistelleet Sinivalkoisen omistamisen ohjelman, johonka olette myöskin varmaan voinut etukäteen tutustua ja jossa korostetaan sitä, että kaikki ei voi olla kaupan ja että tarvitaan valtioenemmistöistä omistajuutta ja aktiivista omistajuutta. Me tarvitsemme sitä myös elinkeinorakenteen muuttamiseksi, mutta me tarvitsemme sitä myöskin sen takia, että tästä maasta ei tule tytäryhtiötalous, että myös valtio-omistajuus voi vaikuttaa siihen ja että ollaan aktiivisia niissä yhtiöissä, joissa ollaan mukana. Ja on strategisia intressejä Suomella ja valtiolla pitää hyvässä kunnossa ja vahvalla omistuksella eräitä yhtiöitä, jotka liittyvät turvallisuuteen, huoltovarmuuteen, energiatuotantoon ja niin poispäin. Tässä mielessä tähän teidän ehdotukseenne liittyvästä kehittämis-yhtiöstä minun huoleni on nyt se, tuleeko siitä itse asiassa myyntiyhtiö eikä kehittämis-yhtiö. Tässä pitää olla nyt (Puhemies koputtaa) tosi tarkka, että sitä käytetään oikealla tavalla.

Ja lopuksi kysyisin: miten suhtaudutte siihen meidän erääseen ehdotukseemme — joita on monia muitakin — (Puhemies koputtaa) siitä, että perustetaan tällainen erityisyhtiö, (Puhemies koputtaa) joka tukee pk-yritysten viennin edistämistä? (Puhemies koputtaa) Tällainen jalustayhtiö, joka antaa tukea... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Ihalainen, joudun valitettavasti toteamaan, että meillä ovat nämä aikarajat. Yritetään pysyä niissä. — Ja nyt pääministeri.

Punkt i protokollet PR 51/2016 rd

16.34 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuo, mitä aluksi totesitte, oli kyllä aika tarkkaan ja suoraan sieltä juuri julkistetusta ohjelmasta. Eli juuri näin: haluamme vahvistaa valtion omistajaroolia, mutta myöskin hyväksymme sen, että muutokseen tarvitaan rohkeutta ja muutosta ei tapahdu ilman, että jostakin myöskin luovutaan. Mutta jos jostakin luovutaan, niin sitä vapautunutta pääomaa voidaan käyttää uuden rakentamiseen.

Olen lukenut teidän julkistamanne ohjelman ja löydän sieltä kyllä yhtymäkohtia. Esi-merkiksi tämä parlamentaarinen elin, jolla varmistetaan se, että tähän tulee pitkäjänteinen sitoutuminen yli vaalikausien, oli myöskin hallituksen tavoitteena, ja sen sinne rakensimme.

Siitä, mistä esitte huolia koskien tuota kehitysyritysoolia: Siinä kehitysyrityksessä on tarkoitus kehittää yhtiön toimintaa. Se ei tarkoita (Puhemies koputtaa) sitä, että siellä välttämättä kaikki sen alla olevat yhtiöt myytäisiin, (Puhemies koputtaa) vaan siinä on mahdollisuus tehdä muitakin järjestelyjä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri vastasi liki samassa mitassa noin ajallisesti. Nyt vielä pyydän, että pysyisimme suurin piirtein siinä minuutissa, aika tarkastikin itse asiassa.

16.35 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Omistussuhteisiin on perusteltua harkita muutoksia, jos näin kyetään paremmin tukemaan uusien alojen nousua ja vahvistamaan suomalaista osaamista. Tämän takia minä suhtaudun varovaisen myönteisesti hallituksen esityksiin, ehkä pois lukien tuon Postin omistusrajan pudottamisen ja kenties myöhemmän pörssiin listautumisen.

Olisin kysynyt samaa, mihin edustaja Ihalainen tässä viittasi tästä kehitysyrityksestä. Koska nämä kaikki ovat nyt aika uusia, ryhmäkokouksen aikana tulleita tietoja, niin voisitteko vielä hieman avata sitä kehitysyrityksen merkitystä, logiikkaa ja ehkä juuri tätä yhtiä huolta, mikä meistä kaikista nousee, että ei kai tässä vain olla myyntikuntoon valmistele-massa? (Puhemies koputtaa) Osittain jo vastasitte, mutta voitteko hieman jatkaa tästä asiasta? (Matti Vanhanen: Se oli teidän hallitus, joka myi!)

16.36 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan muistuttaa, että näitä omistusrajoja kun nyt esitetään eduskunnalle muutettavaksi, niin täällä on myöskin kaksi yhtiötä, joiden omistusrajaa ehdotetaan siirrettäväksi 0:sta 50:een. Eli haluamme antaa tällä selkeän viestin, että haluamme pitää jatkossakin siirtoverkot, olivatpa ne sitten sähkönsiirtoverkkoja tai kaasinsiirtoverkkoja, valtion omistuksessa ja erityistehtävänä.

Mitä tulee tähän kehitysyritykseen, niin sen alla olevia yrityksiä kehitetään ja niille jokaiselle laaditaan erikseen kehittämisen suunnitelma. Se ei tarkoita välttämättä sitä, että omistusta myytäisiin. Kehittyminen omistusrakenteessa voi tapahtua myöskin sitä kautta, että kaksi yhtiötä menee yhteen, ja se toinen voi tulla ulkopuolelta. Me haemme nyt vauhtia tähän yhtiöiden kehittämiseen, ja siinä tämä tehty kehitysyritysmalli on nyt työkaluna. Siinä on myöskin mahdollisuus vapauttaa pääomia ja käyttää niitä pääomia olemassa olevien yhtiöiden (Puhemies koputtaa) jatkokehitykseen.

Punkt i protokollet PR 51/2016 rd

16.37 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt tuntuu kyllä siltä, että suomalainen omistajuus on hyvissä ja vakaissa käsissä. Uudistumiskyky on tärkein asia tässä omistajaohjauksessa, mutta toki kansalaisia on huolestuttanut moni muukin asia valtionyhtiöissämme — se, maksetaanko tulos siihen maahan, missä se on syntynyt. Ja jotenkin kansalaisia myös risoo se, että pomoilla tuntuu välillä olevan ahneutta aika lailla liiaksi. Onko näihin asioihin tulossa muutosta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä totean tässä yhteydessä, että tähän teemaan palataan ensi viikolla erillisen pääministerin ilmoituksen perusteella. Otamme nyt vielä pari kolme puheenvuoroa. Kaikkea sitä, mitä ensi viikolla käsitellään, ei ole tarkoitus varmaan tänä päivänä tässä käsitellä. — Mutta nyt pääministeri, olkaa hyvä.

16.38 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä yhteydessä annamme myöskin vahvan viestin siitä, että yritysten — niin valtionyhtiöiden kuin muidenkin — pitää kantaa yhteiskuntavastuuta. Yhteiskuntavastuun kantaminen lähtee siitä, että ymmärrämme sen yhteyden, että yritys pärjää sitä paremmin, mitä paremmin ympäröivä yhteiskunta pärjää. Se vaatii myöskin sitä, että noudatetaan periaatetta, että verot maksetaan siihen maahan, missä tulos syntyy, ja että esimerkiksi veroparatiisien kautta ei minimoida verotusta.

Mitä tulee palkitsemiseen, haluamme antaa myöskin tässä yhteydessä selkeän viestin siitä, että irtisanomistilanteissa haluamme pienentää johdon irtisanomiskorvauksia puolelta, mikä on hyvin vahva viesti markkinoille siitä, että valtionyhtiöt näyttävät tässä esimerkiksi siitä, että tämä on väärä paikka palkita. (Eero Heinäluoma: Tähän voi yhtyä!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä edustaja Lehdelle puheenvuoron. Sitten puheenvuoro ensimmäiselle kysyjälle.

16.39 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministerin esittämä strategia mielestäni on ihan oikea, mutta taktisesti ehkä ei ole sen aika, sen takia, että korkomarkkinat suosivat lainanottajaa. Suomen valtio saa edelleenkin kymmenvuotista lainaa todennäköisesti alle prosentin korolla. Pitkässä juoksussa uuden teollisen ja yritystoiminnan käynnistäminen esimerkiksi Tekesin kehittämien ajatusten pohjalta voisi olla kansantaloudellisesti kaikista tuottavinta. Mutta kehys: Onko se este, ettemme voi ottaa investointeihin lainaa? Käsittelevätkö Euroopan neuvosto ja säännöt aina kaiken lainan kulutusluottona eivätkä ota huomioon sitä, että investointi on myös omaisuutta? (Vasemmalla: Hyvä puheenvuoro!)

16.40 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että korot ovat nyt alhaalla ja tätä työkaluakin pitäisi tehokkaasti käyttää. Esimerkiksi Solidiumissahan tätä pystytään käyttämään, Solidiumin pääomittamisessa, ja tämä on yksi mahdollisuus siellä.

Tässä tulee nyt yksi työkalu lisää olemassa olevaan yhtiökantaan, ja erittäin poikkeuksellisesti, erikseen harkiten pystymme menemään sitten sellaiseen uuteen, joka mahdollistaa uutta yritystoimintaa, esimerkkinä tämä moneen kertaan mainitsemani alustatalous, ja minusta siinä valtio voi toimia myöskin mahdollistajana, ja sitten käytetään näitä muita työkaluja. Esimerkiksi Finnveran valtuuksiaahan me olemme merkittävästi lisänneet. Finnve-

Punkt i protokollet PR 51/2016 rd

ralla on myöskin tällöinen välirahoitustyökalu, ja muutamilla yksityisillä toimijoilla on myöskin EU-rahoituksen kautta näitä työkaluja käytössä.

Mutta kehysäännöt meillä ovat tiukat, ja siellä ei paljon (Puhemies koputtaa) pelivaraa ole.

16.41 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsotaan tätä teidän esittämääne organisaatorakennetta Solidiumiin, jossa siis kaikki yhtiöt ovat ennestään jo täysin myyntivaltuuksin, ja sitten katsotaan tätä kehitysyhtiötä, jossa on liuta muita yrityksiä. Te sanoitte äsken, että kehittäminen ei välttämättä tarkoita myymistä. Mutta jos ajatellaan, että myydään: Te perustelette myymistä sillä, että se tuottaa jotain uutta lisäarvoa. Entäpä jos tämä sijoitus epäonnistuu? Mihin tilanteeseen sitten joudutaan? Esimerkiksi Solidiumin alla viime tilikauden mukaan osinkotuotto oli liki 300 miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina se on ollut vielä enemmän. Jos edes osa näistä tuotoista menetetään epäonnistuneen sijoitustoiminnan, uuden luomisen vuoksi, millä te paikkaatte sen aukon valtion kassaan?

16.42 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisiko vastaus tuohon, että "no, ei tehdä mitään (Markus Mustajärvi: No, aika huono vastaus!) ja eletään tässä tilanteessa, jossa valtiontalous on 5—6 miljardia alijäämäinen".

Kyllä meidän pitää myöskin olla rohkeita ja tehdä valtion omistuksella sellaisia liikkeitä, joilla mahdollistetaan uutta liiketoimintaa. Tämä esimerkkinä käyttämäni terveydenhuollon tietojärjestelmän palveluväylä ja siihen liittyvä tieto on esimerkki siitä, että meidän pitää tehdä se joka tapauksessa. Se mahdollistaa uutta yritystoimintaa sen ympärille, ja se on myöskin keskeisessä roolissa siinä, kun katsotaan tämän suuren uudistuksen kustannusvaikutuksia ja kestävyysvajeen taklaamista, eli on 3 miljoonan säästötavoite pitkässä juoksussa verrattuna kestävyysvaje-uraan. Se on merkittävässä roolissa myöskin siinä.

Kun ollaan yritystoiminnassa, niin myöskin valtion omistuksessa riskit ovat toteutuneet, mutta pääsääntöisesti valtion omistus tuottaa jatkuvasti tulovirtaa valtion budjettiin, (Puhemies koputtaa) ja se tulee jatkumaan.

Frågan slutbehandlad.